

บทที่ 4

ผลการจัดเก็บภาษีอากรของกรมสรรพากร

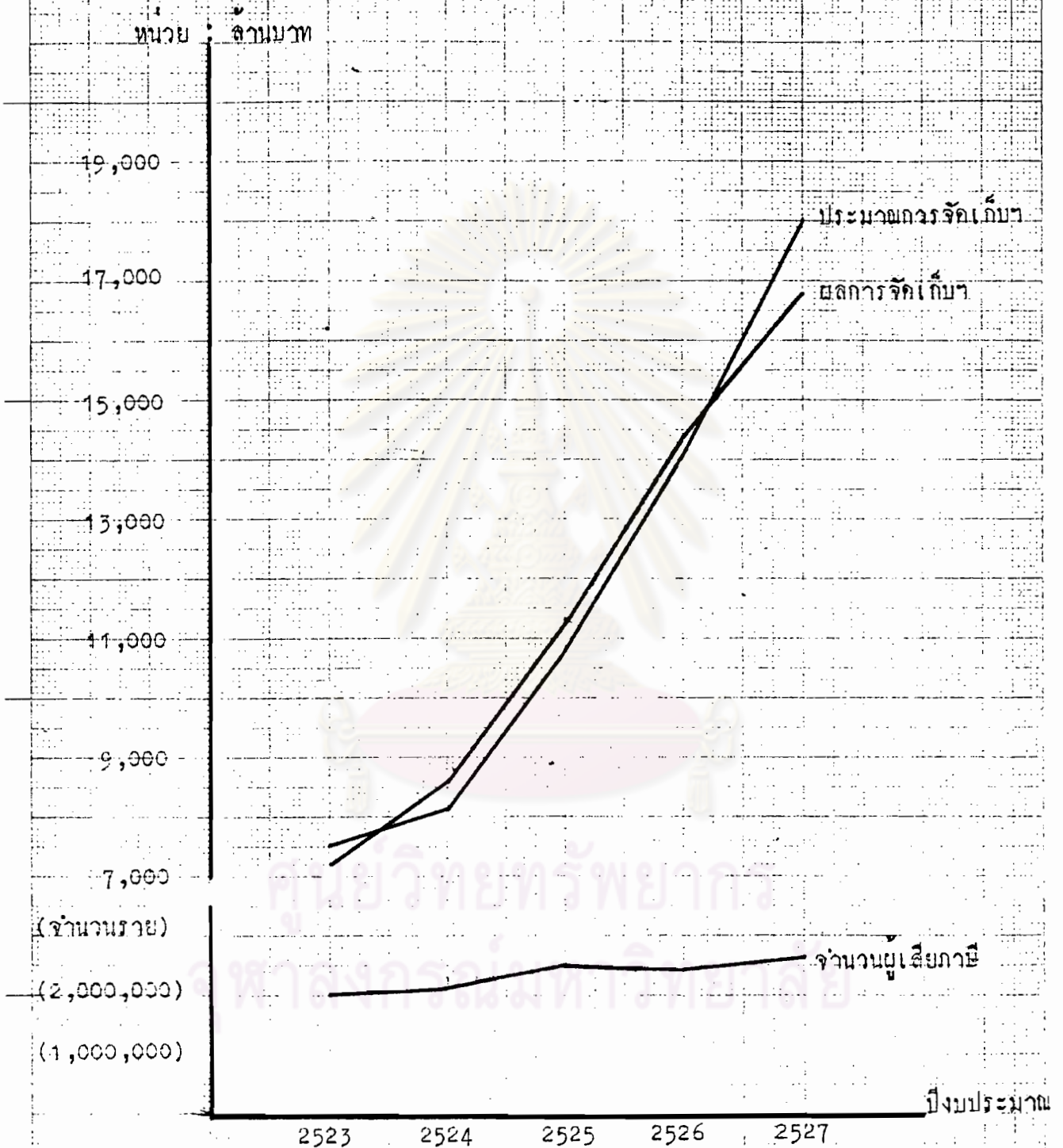
กรมสรรพากรมีภาระหน้าที่ในการจัดเก็บภาษีอากรให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดขึ้นโดยรัฐบาล ผลการจัดเก็บภาษีอากรโดยทั่วไป ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2523 - 2527 มีรายละเอียดจำแนกตามประเภทภาษีได้ดังต่อไปนี้

1. ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดามีส่วนประกอบอยู่ในภาษีสรรพากร โดยคิดเฉลี่ยเป็นร้อยละ 23.4 แหล่งที่ก่อให้เกิดภาษีประเภทนี้ส่วนใหญ่จะอยู่ในกรุงเทพมหานคร และรองลงมาคือต่างจังหวัด โดยคิดเฉลี่ยเป็นร้อยละ 67.6 และ 32.4 ตามลำดับ เมื่อได้นำผลการจัดเก็บภาษีอากรเปรียบเทียบกับประมาณการจัดเก็บภาษีอากรตามตารางที่ 4.2 แล้วนำมาแสดงด้วยกราฟในรูปที่ 4.1 พบว่า การจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดามีแนวโน้มที่ไม่สามารถจัดเก็บได้ตามเป้าหมายได้เพิ่มขึ้น จะเห็นว่าลักษณะเส้นกราฟประมาณการจัดเก็บภาษีเงินได้ ฯ และเส้นแสดงผลการจัดเก็บภาษีเงินได้ ฯ ต่างก็มีความชันมากทั้งคู่ แต่เส้นประมาณการจัดเก็บ ฯ มีแนวโน้มของความชันสูงมากขึ้นทุกปี ในขณะที่เส้นผลการจัดเก็บ ฯ มีแนวโน้มของความชันลดลงทุกปี ทั้งนี้อาจเป็นผลของการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจในช่วงปี 2526 เกี่ยวกับเรื่องภาวะเงินคั่งค้างทั้งเป็นผลสืบเนื่องมาจากการเพิ่มเงินได้พึงประเมินขั้นต่ำ และการเพิ่มค่าลดหย่อน แม้จำนวนภาษีจะเพิ่มมากขึ้น แต่เมื่อดูจำนวนรายของผู้เสียภาษีที่ยื่นแบบแสดงรายการตามตารางที่ 4.3 พบว่า ในปีงบประมาณ 2526 จำนวนรายผู้ยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา (ภ.ง.ด. 90 , ภ.ง.ด. 91 , ภ.ง.ด. 92) มีจำนวนลดลงโดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนต่างจังหวัด และในปีงบประมาณ 2527 จำนวนผู้ยื่นแบบแสดงรายการเสียภาษีก็เพิ่มขึ้นไม่ถึงแสนราย แต่เมื่อเทียบกับปีงบประมาณ 2525 กลับเพิ่มขึ้นเพียงไม่กี่หมื่นรายเท่านั้น จากเส้นกราฟเพิ่มขึ้นและลดลงของจำนวนผู้เสียภาษีมีอัตราการเพิ่มลดที่ค่อนข้างช้ามาก ซึ่งคาดว่าในปีงบประมาณ 2529 ที่จะต้องมีการยื่นชำระภาษีของปีภาษี 2528 อาจมีผู้เสียภาษีเพิ่มขึ้นไม่มากนัก เนื่องจากได้มีการประกาศใช้พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ 13) พ.ศ. 2527 เกี่ยวกับเรื่องการหักค่าใช้จ่าย การหักลดหย่อน และเพิ่มจำนวนเงินได้พึงประเมินขั้นต่ำอีกด้วย

กราฟรูปที่ 4.1

เปรียบเทียบประมาณการจกเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา กับ
ผลการเก็บจริงภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ปีงบประมาณ 2523-2527

ที่มา : จากตารางที่ 4.2 และ ตารางที่ 4.3

2. ภาษีเงินได้นิติบุคคล

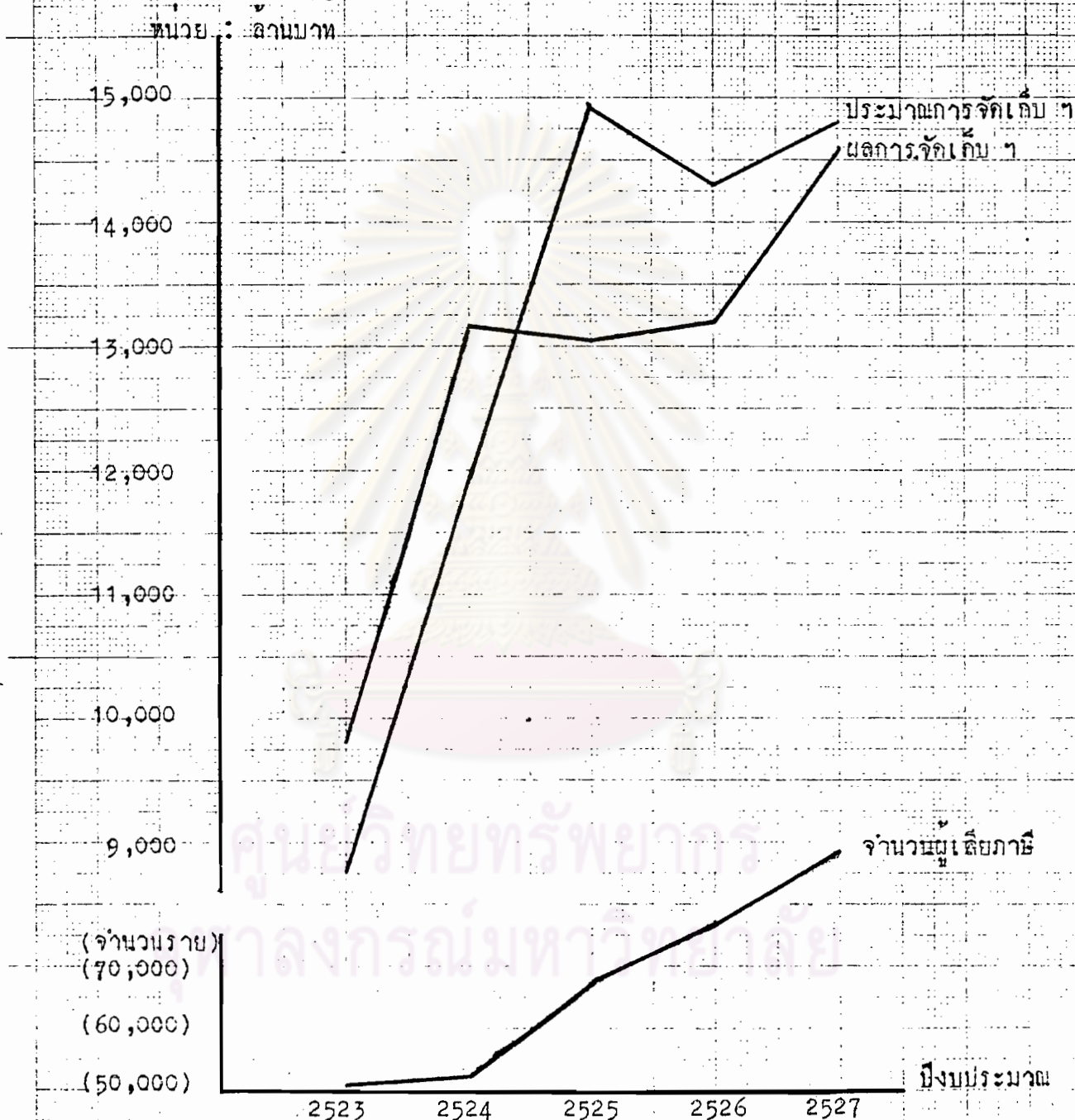
จากตารางที่ 4.1 พบว่า ภาษีเงินได้นิติบุคคลมีส่วนประกอบอยู่ในภาษีสรรพากร โดยคิดเฉลี่ยเป็นร้อยละ 26.5 แหล่งที่ก่อให้เกิดภาษีประเภทนี้ส่วนใหญ่จะอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร และรองลงมาคือต่างจังหวัด โดยคิดเฉลี่ยเป็นร้อยละ 84.6 และ 15.4 ตามลำดับ เมื่อนำผลการจัดเก็บภาษีอากร เปรียบเทียบกับประมาณการจัดเก็บภาษีอากร ตามตารางที่ 4.2 แล้วนำมาแสดงด้วยกราฟรูปที่ 4.2 พบว่าการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคล มีแนวโน้มที่ไม่สามารถจัดเก็บได้ตามเป้าหมายน้อยลง จะเห็นว่าลักษณะเส้นแสดงประมาณการจัดเก็บภาษี มีแนวโน้มของความชันลดลง ในขณะที่เส้นแสดงผลการจัดเก็บภาษี มีแนวโน้มความชันมากขึ้น ทั้งนี้เป็นเพราะการตั้งประมาณการจัดเก็บภาษี สามารถกำหนดได้ใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากขึ้น หลังจากทีในปีงบประมาณ 2525 - 2526 ผลการจัดเก็บภาษี เริ่มต่ำกว่าประมาณการที่ได้รับ เพราะเป็นช่วงที่เกิดภาวะเงินตึงตัว จึงมีผลทำให้การเพิ่มขึ้นของผลการจัดเก็บเป็นไปค่อนข้างช้ามาก ต่อมาในช่วงปีงบประมาณ 2527 แม้จะยังประสบปัญหาในด้านการจำกัดสินเชื่อของรัฐบาลอยู่บ้าง แต่เนื่องจากการตรวจสอบ และเร่งรัดภาษีอากรค้างได้มาก จึงทำให้ผลการจัดเก็บกลับสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว สำหรับจำนวนผู้เสียภาษี ตามตารางที่ 4.3 มีการเพิ่มขึ้นค่อนข้างสูงตลอดมา โดยเฉพาะในปีงบประมาณ 2527 เนื่องจากมีบริษัทจากต่างประเทศเข้ามาลงทุนในประเทศไทยมากขึ้น

3. ภาษีการค้า

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ภาษีการค้ามีส่วนประกอบอยู่ในภาษีสรรพากรมากที่สุด โดยคิดเฉลี่ยเป็นร้อยละ 47.6 แหล่งที่ก่อให้เกิดภาษีประเภทนี้ ส่วนใหญ่อยู่ในกรุงเทพมหานคร และรองลงมาคือต่างจังหวัด โดยคิดเฉลี่ยเป็นร้อยละ 71.3 และ 28.7 ตามลำดับ เมื่อนำผลการจัดเก็บภาษีอากร เปรียบเทียบกับประมาณการจัดเก็บภาษีอากร ตามตารางที่ 4.2 แล้วนำมาแสดงด้วยกราฟรูปที่ 4.3 จะเห็นว่า การจัดเก็บภาษีการค้ามีแนวโน้มที่ไม่สามารถจัดเก็บได้ตามเป้าหมายเพิ่มขึ้น แม้เส้นแสดงประมาณการจัดเก็บภาษี และเส้นแสดงผลการจัดเก็บจะมีความชันมากขึ้นทั้งคู่ก็ตาม แต่อัตราการเพิ่มขึ้นของประมาณการ มีมากกว่าอัตราการเพิ่มขึ้นของผลการจัดเก็บ ทั้งนี้เนื่องจากมีจำนวนผู้ประกอบการค้าเพิ่มขึ้นไม่มาก และผู้ประกอบการค้าเก่าก็ขอแจ้งเลิกประกอบการค้าไปบ้าง แต่ขณะเดียวกันก็มีผู้ขอจดทะเบียนการค้าเพิ่มขึ้นอยู่ทุกปี ตามตารางที่ 4.3

กราฟรูปที่ 4.2

เปรียบเทียบประมาณการจกเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลกับ
ผลกตรเก็บจริงภาษีเงินได้นิติบุคคล ปีงบประมาณ 2523-2527

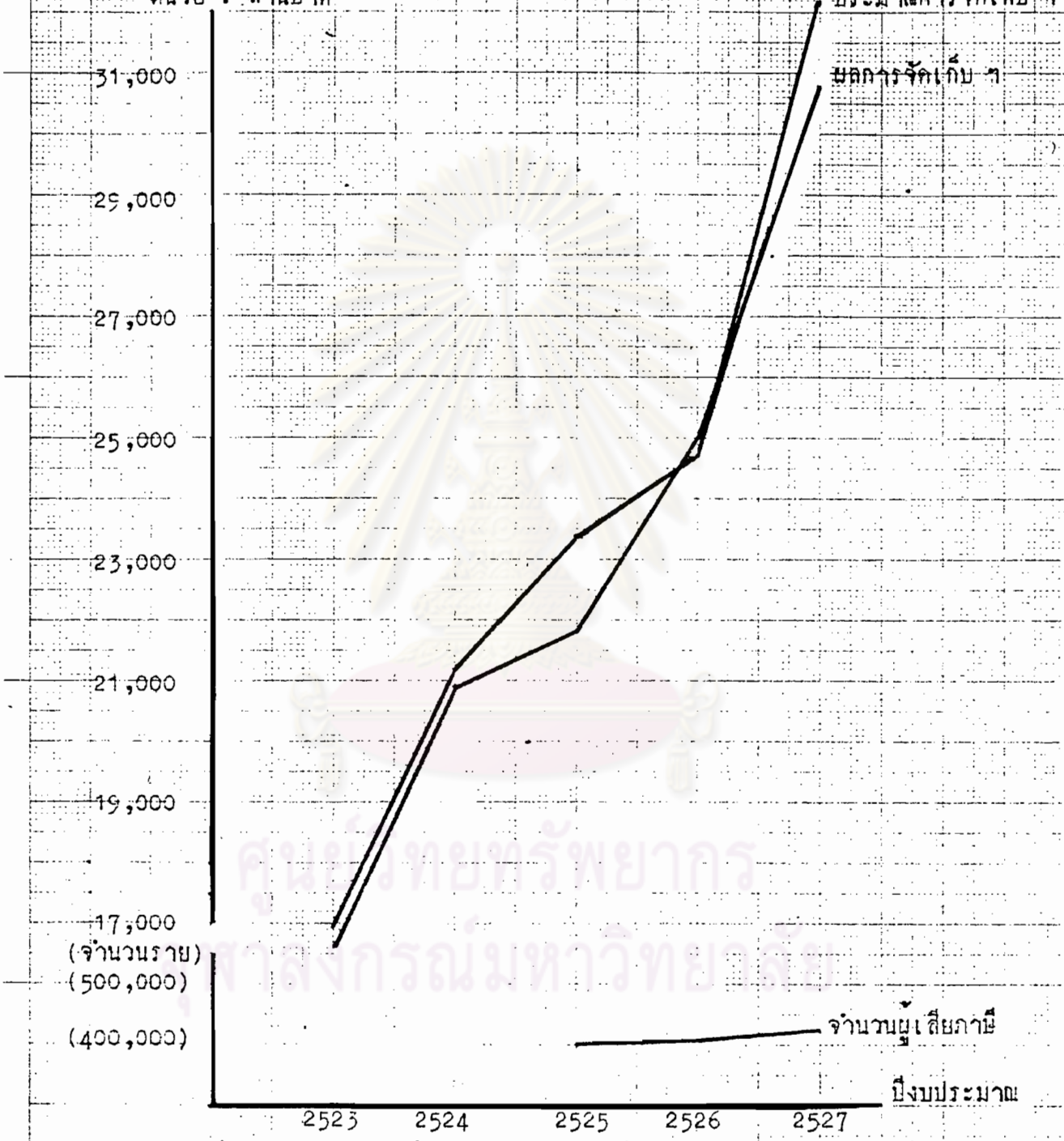
ที่มา : จากตารางที่ 4.2 และ ตารางที่ 4.3

กราฟรูปที่ 4.3

เปรียบเทียบปริมาณการจับเก็บภาษีการค้ากับผลการเก็บจริงภาษีการค้า

ปีงบประมาณ 2523 - 2527

หน่วย : ล้านบาท

ที่มา : จากตารางที่ 4.2 และ ตารางที่ 4.3

4. รายได้อื่น ๆ

จากตารางที่ 4.1 พบว่า รายได้อื่น ๆ ซึ่งในที่นี้หมายถึง อากรแสดคมย์ อากรมทรสพ อากรรังนกอีแอน ภาณีการเคินทาง คาขายของเบ็คเค็คค ค้าชรรมเนียม-เบ็คเค็คค คาปรับภาณีอากร และรายไค้จากการเก็บภาณีส่วนท้องถิ่นเมือรวมกันแล้ว มีส่วนประกอบอยู่ในภาณีสรพากร โดยคคิเฉลีเยเป็นร้อยละ 2.5 แหล่งที่มาของรายได้อื่น ๆ ส่วนใหญ่มาจากกรุงเทพมหานคร และรองลงมาคือต่างจังหวัดเริ่มเกี่ยวกับภาณีอื่น ๆ และจากตารางที่ 4.2 พบว่า ผลการจค้เก็บรายได้อื่น ๆ เมือเปรียบเทียบกับประมาณการจค้เก็บแล้วก็ยังคงต่ำกว่าประมาณการยกเว้น คาปรับภาณีอากร ที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นมากกว่าประมาณการที่ไค้จค้สรรไว้

ผลการจค้เก็บภาณีอากร เมือเปรียบเทียบกับประมาณการจค้เก็บภาณีอากรแล้ว พบว่ามีแนวโน้มที่ค่อนข้างต่ำกว่าประมาณการอยู่หลายประเภทภาณี แต่เมือคุดถึงส่วนรวมทั้งหมดแล้ว ผลการจค้เก็บภาณีอากรในแต่ละปี จะมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นกว่าการจค้เก็บในปีที่แล้วมาเสมอ ซึ่งแสดงให้เห็นไค้จากตารางที่ 4.1 แม้ผลการจค้เก็บภาณีอากร จะมีแนวโน้มที่ต่ำกว่าประมาณการจค้เก็บภาณีอากรก็ตาม แต่ผลการจค้เก็บก็มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอยู่ทุกปี และแหล่งที่มาของภาณีสรพากรที่ใหญ่ที่สุดก็คือ กรุงเทพมหานคร และรองลงมาคือต่างจังหวัด โดยคคิเฉลีเยเป็นร้อยละ 73.6 และ 26.4 ตามลำดับ สำหรับจำนวนแบบแสดงรายการที่มีจำนวนผู้มายื่นแบบแสดงรายการ มากที่สุดคือ ผู้ยื่นแบบแสดงรายการภาณีเงินไค้บุคคลชรรมคา คคิเป็นร้อยละ 97 ของผู้ยื่นแบบแสดงรายการเสียภาณีเงินไค้ ๗ ส่วนผู้ยื่นแบบแสดงรายการภาณีการค้ คคิเป็นร้อยละ 19.9 ของผู้ยื่นแบบแสดงรายการภาณีเงินไค้ และผู้ยื่นแบบแสดงรายการภาณีเงินไค้คคิบุคคล คคิเป็นร้อยละ 3 ของผู้ยื่นแบบแสดงรายการภาณีเงินไค้ ในปี 2527 (จากตารางที่ 4.3)

ตารางที่ 4.1

แสดงผลการจัดเก็บภาษีอากรแยกเป็นกรุงเทพมหานคร และต่างจังหวัด

ปีงบประมาณ 2523 - 2527

หน่วย : ล้านบาท

ประเภทภาษี	2523	2524	2525	2526	2527	% เฉลี่ย 2523-2527
ภาษีสรรพากร	35,296.8	43,669.2	47,428.4	53,654.0	62,966.4	
กรุงเทพมหานคร	25,536.7	32,215.7	35,161.7	39,498.8	46,699.9	
ร้อยละของภาษีสรรพากร	72.3	73.8	74.1	73.6	74.1	73.6
ต่างจังหวัด	9,760.1	11,453.5	12,266.7	14,155.3	16,266.5	
ร้อยละของภาษีสรรพากร	27.6	26.23	25.9	26.3	25.0	26.4
1. ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาทั่วประเทศ	7,200.2	8,555.6	11,282.9	14,163.1	16,893.7	
ร้อยละของภาษีสรรพากร	20.4	19.6	23.8	26.4	26.8	23.4
กรุงเทพมหานคร	4,865.6	5,854.5	7,571.8	9,430.8	11,519.4	
ร้อยละของภาษีเงินได้	67.6	68.4	67.1	66.6	68.2	67.6
ต่างจังหวัด	2,334.6	2,701.1	3,711.1	4,732.3	5,374.7	
ร้อยละของภาษีเงินได้	32.4	31.6	32.9	33.4	31.8	32.4

ตารางที่ 4.1(ต่อ)
 แสดงผลการจัดเก็บภาษีอากรแยกเป็นกรุงเทพมหานคร และต่างจังหวัด
 ปีงบประมาณ 2523 - 2527

ประเภทภาษี	2523	2524	2525	2526	2527	% เฉลี่ย 2523-2527
2. ภาษีเงินได้นิติบุคคลทั่วประเทศ	9,560.8	13,150.4	13,090.6	13,241.7	14,547.6	
ร้อยละของภาษีสรรพากร	27.1	30.1	27.6	24.6	23.1	26.5
กรุงเทพมหานคร	7,809.1	10,839.9	11,383.9	11,417.6	12,443.1	
ร้อยละของภาษีเงินได้นิติบุคคล	81.7	82.4	87.0	86.2	85.5	84.6
ต่างจังหวัด	1,751.7	2,310.5	1,706.7	1,824.1	2,104.5	
ร้อยละของภาษีเงินได้นิติบุคคล	18.3	17.6	13.0	13.8	14.5	15.4
3. ภาษีการเดินทางฯ ทั่วประเทศ	-	-	-	-	352.9	
ร้อยละของภาษีสรรพากร	-	-	-	-	0.6	0.6
กรุงเทพมหานคร	-	-	-	-	319.0	
ร้อยละของภาษีการเดินทางฯ	-	-	-	-	90.4	90.4
ต่างจังหวัด	-	-	-	-	33.9	
ร้อยละของภาษีการเดินทาง	-	-	-	-	9.6	9.6

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)
ผลการจัดเก็บภาษีอากรแยกเป็นกรุงเทพมหานคร และต่างจังหวัด
ปีงบประมาณ 2523 - 2527

ประเภทภาษี	2523	2524	2525	2526	2527	% เติบโต 2523-2527
4. ภาษีการค้าทั้งประเทศ	17,596.8	20,965.7	21,987.7	24,984.5	29,788.5	
ร้อยละของภาษีสรรพากร	49.9	48.0	46.4	46.6	47.3	47.6
กรุงเทพมหานคร	12,307.2	14,940.7	15,541.2	18,015.7	21,572.6	
ร้อยละของภาษีการค้า	70.0	71.3	70.7	72.1	72.4	71.3
ต่างจังหวัด	5,289.6	6,025.0	6,446.5	6,968.8	8,215.8	
ร้อยละของภาษีการค้า	30.0	28.7	29.3	27.9	27.6	28.7
5. อากรแสตมป์ทั้งประเทศ	499.6	566.9	635.1	867.0	1,008.0	
ร้อยละของภาษีสรรพากร	1.4	1.3	1.3	1.6	1.6	1.4
กรุงเทพมหานคร	303.5	329.4	372.1	506.0	584.4	
ร้อยละ	60.7	59.1	58.6	58.3	57.9	58.9
ต่างจังหวัด	196.1	227.5	263.0	361.0	423.6	
ร้อยละ	39.3	40.9	41.4	41.7	42.1	41.1

ตารางที่ 4.1(ต่อ)
ผลการจัดเก็บภาษีอากรแยกเป็นกรุงเทพมหานคร และต่างจังหวัด
ปีงบประมาณ 2523 - 2527

ประเภทภาษี	2523	2524	2525	2526	2527	% เติบโต 2523-2527
6. อากรมทรัพย์สินทั้งประเทศ	404.1	398.9	384.8	354.7	313.9	
ร้อยละของภาษีสรรพากร	1.1	0.9	0.8	0.7	0.5	0.8
กรุงเทพมหานคร	232.7	228.7	266.4	256.6	223.0	
ร้อยละ	57.6	57.3	69.2	72.3	71.0	65.5
ต่างจังหวัด	171.4	170.2	118.4	98.1	90.9	
ร้อยละ	42.4	42.7	30.8	27.7	29.0	34.52
7. รายได้อื่น ๆ	35.3	41.7	47.3	43.1	61.8	
ร้อยละของภาษีสรรพากร	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1
กรุงเทพมหานคร	24.1	28.0	31.7	31.1	38.2	
ร้อยละ	68.3	67.1	67.0	72.1	62.3	67.3
ต่างจังหวัด	11.0	13.7	15.6	12.0	23.1	
ร้อยละ	31.7	32.9	33.0	27.9	37.7	32.6

ที่มา : กองนโยบายและแผน กรมสรรพากร และสำนักงานประมาณ

ตารางที่ 4.2

แสดงผลการจัดเก็บภาษีอากร เปรียบเทียบกับประมาณการจัดเก็บภาษีอากร
ปีงบประมาณ 2523 - 2527

ประเภทภาษีอากร	2523	2524	2525	2526	2527
รวมทุกประเภทภาษีสรรพากร					
ประมาณการ	35,050	42,735	50,165.	54,370	67,200
เก็บได้จริง	35,296.6	43,669.2	47,428.4	53,654.1	62,966.4
% เพิ่ม, ลดต่อประมาณการ	+ 0.7	+ 2.2	- 5.4	- 1.32	- 6.3
ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา					
ประมาณการ	7,500	8,100	10,800	14,030	17,970
เก็บได้จริง	7,200.2	8,555.5	11,282.9	14,163.1	16,893.7
% เพิ่ม, ลดต่อประมาณการ	- 4.0	+ 5.6	+ 4.5	+ 0.9	- 6.0
ภาษีเงินได้นิติบุคคล					
ประมาณการ	8,550	12,490	14,910	14,300	14,800
เก็บได้จริง	9,560.8	13,150.4	13,090.6	13,241.7	14,547.6
% เพิ่ม, ลดต่อประมาณการ	+ 11.8	+ 5.3	- 12.2	- 7.4	- 1.7

ตารางที่ 4.2(ต่อ)

แสดงผลการจักเก็บภาษีอากร เปรียบเทียบกับประมาณการจักเก็บภาษีอากร

ปีงบประมาณ 2523 - 2527

ประเภทภาษีอากร	2523	2524	2525	2526	2527
ภาษีการค้า					
ประมาณการ	17,965	21,100	23,400	24,800	32,250
เก็บได้จริง	17,596.8	20,965.7	21,987.7	24,977.6	29,788.5
% เพิ่ม, ลดต่อประมาณการ	- 2.0	- 0.6	- 6.0	+ 11.4	- 7.6
อากรแสตมป์					
ประมาณการ	550	560	600	830	1,380
เก็บได้จริง	499.6	556.9	635.1	867.0	1,008.1
% เพิ่ม, ลดต่อประมาณการ	- 9.1	- 0.5	+ 5.8	+ 4.4	- 27.0
อากรมหรสพ					
ประมาณการ	450	450	420	370	350
เก็บได้จริง	404.1	398.9	384.8	354.7	313.9
% เพิ่ม, ลดต่อประมาณการ	- 10.2	- 11.3	- 8.4	- 4.1	- 10.3

ตารางที่ 4.2(ต่อ)

แสดงผลการจักเก็บภาษีอากร เปรียบเทียบกับประมาณการจักเก็บภาษีอากร

ปีงบประมาณ 2523 - 2527

ประเภทภาษีอากร	2523	2524	2525	2526	2527
รายได้อื่น ๆ					
ประมาณการ	35	35	35	40	50
เก็บได้จริง	35.1	41.8	47.3	50.0	61.8
% เพิ่ม, ลดต่อประมาณการ	+ 0.3	+ 19.4	+ 34.8	+ 25.0	+ 23.6
ภาษีการเกินทาง					
ประมาณการ	-	-	-	-	400
เก็บได้จริง	-	-	-	-	352.9
% เพิ่ม, ลดต่อประมาณการ	-	-	-	-	- 11.7

ที่มา: กองนโยบายและแผน กรมสรรพากร

ตารางที่ 4.3

จำนวนผู้เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคล และภาษีการค้า

ปีงบประมาณ 2523 - 2527

หน่วย : ราย

ประเภทภาษี	2523	2524	2525	2526	2527
ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา	2,061,473	2,176,345	2,510,790	2,433,764	2,541,911
กรุงเทพ	826,151	889,185	930,533	965,032	1,022,346
ต่างจังหวัด	1,235,322	1,287,160	1,580,257	1,468,732	1,519,565
ภาษีเงินได้นิติบุคคล	50,718	52,736	62,388	67,520	78,046
กรุงเทพ	37,650	38,533	44,866	47,999	54,884
ต่างจังหวัด	13,068	14,203	17,522	19,521	23,162
ภาษีการค้า	534,453	579,803	398,905	417,683	421,266
กรุงเทพ	326,920	356,019	166,102	186,307	194,679
ต่างจังหวัด	207,533	223,784	232,803	231,376	226,587

หมายเหตุ 1. จำนวนราย ภาษีการค้าสำหรับเขตกรุงเทพมหานครปีงบประมาณ 2523 - 2524 เป็นจำนวนรายที่ยังไม่ได้หักผู้แจ้งเลิกประกอบการค้า

ส่วนปีงบประมาณ 2525 - 2527 ได้หักจำนวนผู้แจ้งเลิกประกอบการค้าแล้ว

2. จำนวนราย ภาษีการค้าสำหรับต่างจังหวัดเป็นจำนวนผู้ประกอบการค้าที่ได้หักจำนวนผู้แจ้งเลิกประกอบการค้าแล้ว

ที่มา: กองนโยบายและแผน กรมสรรพากร

ผลการจัดเก็บภาษีอากรของสำนักงานภาษีสรรพากรเขตพื้นที่ (ส.พ.ท.)

ในปี พ.ศ. 2520 กรมสรรพากรได้จัดตั้ง สำนักงานภาษีสรรพากรเขตพื้นที่ขึ้น เพื่อเป็นการปรับปรุงการบริหารภาษีอากร ของกรมสรรพากรในส่วนกลางให้เกิดความคล่องตัวยิ่งขึ้น การที่กรมสรรพากรจัดเก็บภาษีอากรในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งจัดเก็บได้เกินกว่าร้อยละ 70 ของภาษีทั้งหมดที่กรมสรรพากรจัดเก็บ การจัดตั้ง ส.พ.ท. จะทำให้การปฏิบัติจัดเก็บภาษีอากรได้ทั่วถึงยิ่งขึ้น ดังนั้นก่อนปี พ.ศ. 2525 จึงได้มีการทดลองจัดตั้ง ส.พ.ท. ขึ้นจำนวน 3 แห่ง และได้เพิ่มขึ้นเป็น 8 แห่งตามพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการกรมสรรพากร กระทรวงการคลัง พ.ศ. 2525 และขณะนี้ได้จัดตั้งสำนักงานภาษีสรรพากรเขตพื้นที่ขึ้นอีก 2 แห่ง ในส่วนภูมิภาค คือ ส.พ.ท. บางละมุง และ ส.พ.ท. หาดใหญ่ วัตถุประสงค์ของการจัดตั้ง ส.พ.ท. ก็เพื่อให้กรมสรรพากรสามารถจัดเก็บภาษีอากรได้อย่างกว้างยิ่งขึ้น โดยใช้วิธีการหาแหล่งภาษีใหม่ ในด้านให้บริการจดทะเบียนการค้า การออกสำรวจและติดตามผู้เสียภาษีที่ไม่ยื่นแบบแสดงรายการ มีการป้องกันและปราบปรามการหลีกเลี่ยงภาษีอากร ในด้านการกำหนดรายรับขั้นต่ำ การตรวจสอบรวมทั้งการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ความเข้าใจต่อผู้เสียภาษีอากรอย่างทั่วถึง สำหรับรายละเอียดผลการจัดเก็บภาษีอากรของสำนักงานภาษีสรรพากรเขตพื้นที่ มีดังนี้

1. ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

จากตารางที่ 4.4 เมื่อนำมาเขียนกราฟรูปที่ 4.4 พบว่า จำนวนแบบ ๓ ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2524 - 2525 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในอัตราที่เร็วมาก ต่อจากนั้นในปีงบประมาณ 2526 จำนวนแบบ ๓ กลับเพิ่มขึ้นในอัตราที่ลดลง ทั้งนี้เป็นผลมาจากกรณีที่เพิ่งมีการจัดตั้ง ส.พ.ท. ใหม่ ขณะเดียวกันก็มีการเปลี่ยนแปลงหลักเกณฑ์ในการยื่นแบบแสดงรายการ ในเรื่องของ ค่าลดหย่อน และการกำหนดขั้นเงินได้พึงประเมินขั้นต่ำที่ให้ประโยชน์แก่ผู้เสียภาษี ทำให้ผู้เสียภาษีบางคนมีเงินได้ไม่ถึงเกณฑ์ต้องยื่นแบบ ต่อมาในปีงบประมาณ 2527 จำนวนแบบ ๓ กลับเพิ่มขึ้นในอัตราที่เร็วขึ้นกว่าปีงบประมาณ 2526 นอกจากนั้นจากกราฟรูปที่ 4.5 ยังแสดงให้เห็นว่าจำนวนเงินภาษีที่จัดเก็บยังเพิ่มขึ้นในอัตราที่รวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเพิ่มขึ้นของจำนวนภาษีในปีงบประมาณ 2527 มีอัตราการเพิ่มขึ้นมากกว่าในระยะเวลา 4 ปีที่ผ่านมาด้วย

ตารางที่ 4.4

แสดงผลการจึ้กับภาษีประเภทต่าง ๆ ของสำนักงานภาษีสรรพากรเขตพื้นที่ 1 - 8

ปีงบประมาณ 2524 - 2527

ประเภทภาษี	2524		2525		2526		2527	
	ราย	ภาษี	ราย	ภาษี	ราย	ภาษี	ราย	ภาษี
ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา	1,348,039	5,549.3	1,498,967	7,175.1	1,583,754	8,326.9	1,656,671	10,298.6
ภาษีเงินได้นิติบุคคล	61,776	(4,844.5)	71,231	(6,802.0)	101,315	(8,010.5)	116,573	(10,205.9)
ภาษีการค้า	863,512	10,565.5	1,018,770	11,264.8	1,098,862	11,100.4	1,213,460	12,142.3
		(9,223.7)		(10,679.0)		(10,678.6)		(12,033.0)
		14,831.5		15,444.2		17,339.4		21,111.9
		(12,947.9)		(14,641.1)		(16,680.5)		(20,921.9)

ที่มา : กองนโยบายและแผน กรมสรรพากร

หมายเหตุ-จำนวนรายและจำนวนภาษีไม่รวมภาษีหัก ณ ที่จ่าย จากกรมบัญชีกลางประมาณ 5 %

-จำนวนภาษีในวงเล็บเป็นตัว เลขที่หักด้วยดัชนีราคาผู้บริโภค

จากกองระคัมราคา กระทรวงพาณิชย์ ดังนี้

-ปี 2524 ดัชนีราคา เท่ากับ 12.7

-ปี 2525 " " 5.2

-ปี 2526 " " 3.8

-ปี 2527 " " 0.9

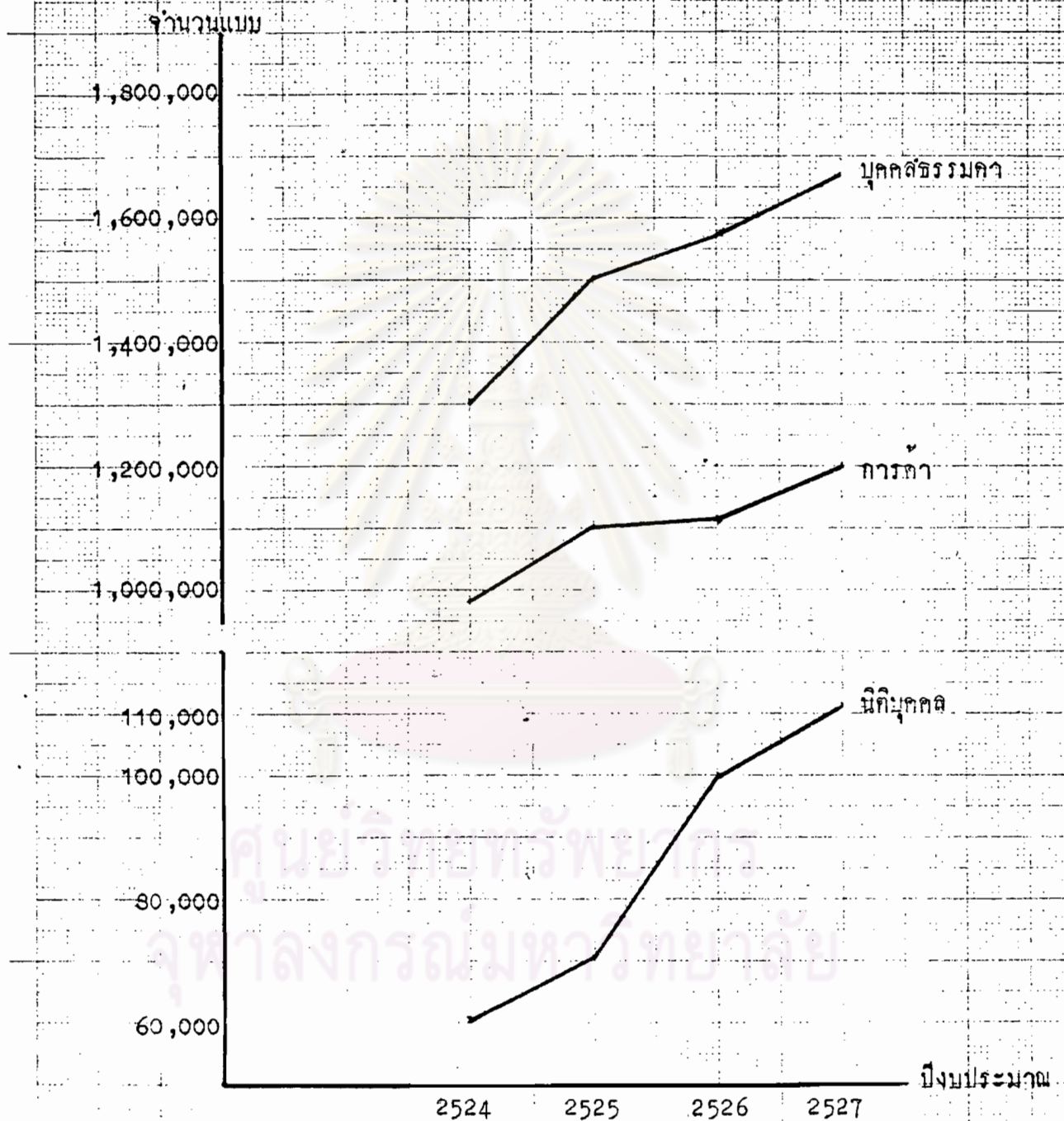
2. ภาษีเงินได้นิติบุคคล

จากตารางที่ 4.4 และกราฟรูปที่ 4.4 พบว่า จำนวนแบบ ๓ ทั้งแต่ปีงบประมาณ 2524 - 2525 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในอัตราที่ช้า แต่หลังจากได้จัดตั้ง ส.พ.ท. แล้ว ทำให้สามารถดึงดูดผู้เสียภาษีเข้ามาในระบบได้มากขึ้น ในปีงบประมาณ 2526 จำนวนแบบ ๓ มีอัตราเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว และเริ่มมีอัตราการเพิ่มลดลงในปีงบประมาณ 2527 ทั้งนี้เป็นผลจากการที่มีผู้เสียภาษีเข้ามาอยู่ในระบบได้มากแล้ว นอกจากนั้น จากกราฟรูปที่ 4.5 ยังแสดงให้เห็นว่า จำนวนเงินภาษีที่จัดเก็บได้ในปีงบประมาณ 2524 - 2525 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในอัตราที่ลดลง และลดลงต่ำสุดในปีงบประมาณ 2526 ทั้งนี้เป็นผลมาจากภาวะเศรษฐกิจในช่วงปีงบประมาณ 2525 - 2526 อยู่ในภาวะเงินตึงตัว แม้จะมีจำนวนรายเพิ่มขึ้น แต่จำนวนเงินภาษีกลับลดลงมาก ต่อมาในปีงบประมาณ 2527 จำนวนเงินภาษีที่เพิ่มขึ้นอัตราที่รวดเร็ว แต่เนื่องจากยังคงประสบกับมาตรการจำกัดสินเชื่อ ในช่วงต้นปีงบประมาณ 2527 จึงทำให้จำนวนเงินภาษีเพิ่มขึ้นไม่มากนัก

3. ภาษีการค้า

จากตารางที่ 4.4 และกราฟรูปที่ 4.4 พบว่า จำนวนแบบ ๓ ทั้งแต่ปีงบประมาณ 2524 - 2525 มีการเพิ่มขึ้นของจำนวนแบบ ๓ อย่างช้า และค่อนข้างจะทรงตัวในช่วงปีงบประมาณ 2525 - 2526 ทั้งนี้เนื่องจากอยู่ในระหว่างการกระจายงานจากกรมออกไปยัง ส.พ.ท. จึงมีผลให้การปฏิบัติงานยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร อย่างไรก็ตามในปีงบประมาณ 2527 การเพิ่มขึ้นของจำนวนแบบ ๓ กลับเพิ่มขึ้นในอัตราที่รวดเร็วมากกว่าในระยะเวลา 3 ปี ที่ผ่านมา นอกจากนั้น จากกราฟรูปที่ 4.5 ยังแสดงว่าจำนวนภาษีการค้า ได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ในปีงบประมาณ 2524 และมีอัตราการเพิ่มขึ้นช้าลงในช่วงปีงบประมาณ 2524 - 2525 ต่อจากนั้นการเพิ่มขึ้นของจำนวนเงินภาษีกลับมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นในอัตราที่รวดเร็วในช่วงปีงบประมาณ 2525 - 2526 และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วมากขึ้นในปีงบประมาณ 2527 โดยจะเห็นว่า มีการเพิ่มขึ้นมากกว่าในระยะเวลา 3 ปีที่ผ่านมา

กราฟรูปที่ 4.4
 จำนวนแบบแสดงรายการแยกตามประเภทภาษี
 ในส่วนของสำนักงานภาษีสรรพากรเขตพื้นที่ 1-8
 ปีงบประมาณ 2524 - 2527

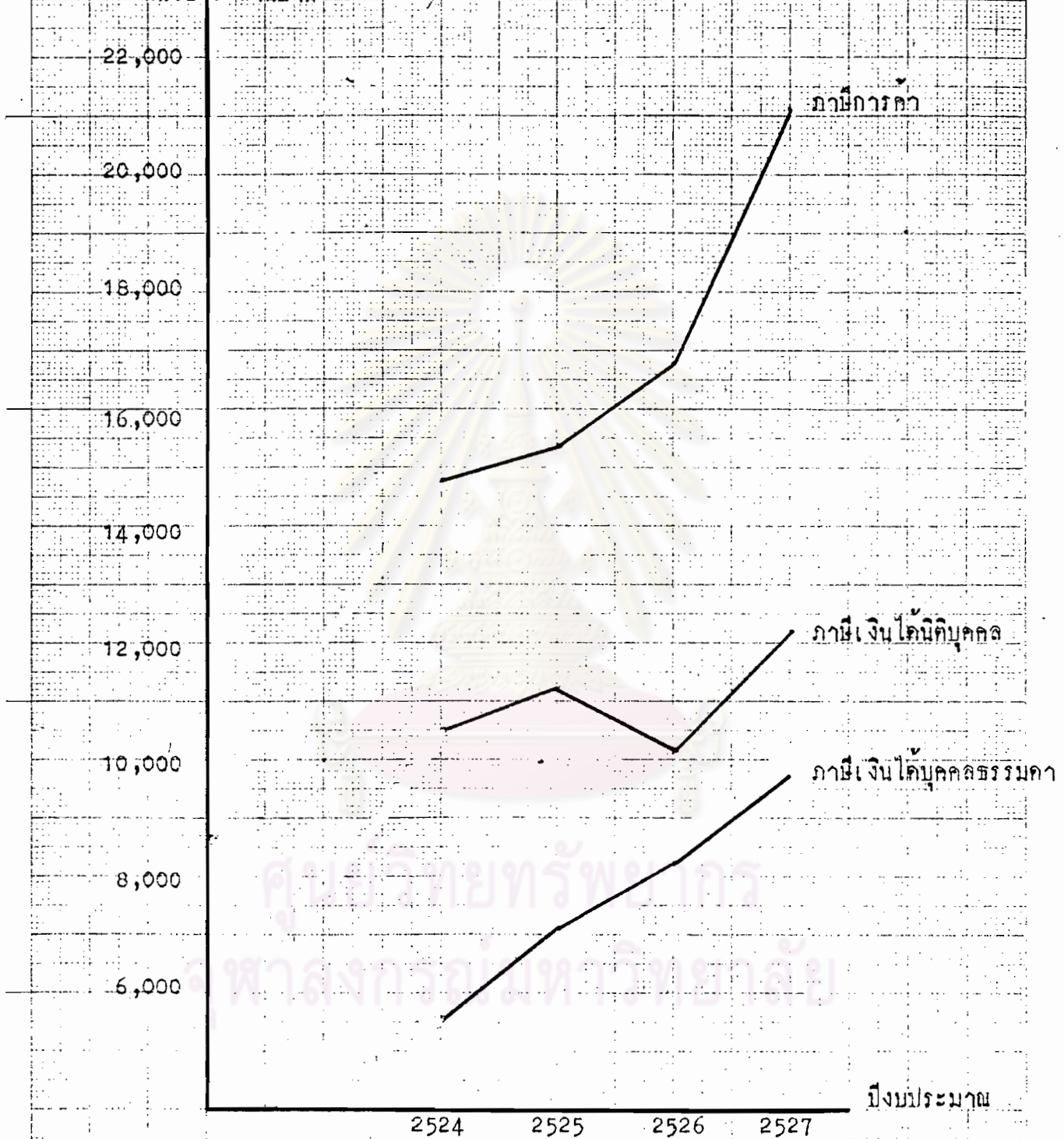
ที่มา : จากตารางที่ 4.4

กราฟรูปที่ 4.5

แสดงผลการจึกเก็บภาษีอากรแยกตามประเภทภาษี ในส่วนของ

สำนักงานภาษีสรรพากรเขตพื้นที่ 1-8 ปีงบประมาณ 2524-2527

หน่วย : ล้านบาท

ที่มา : จากตารางที่ 4.4

ผลการปฏิบัติงานของ ส.พ.ท. แยกตามลักษณะงาน

ก. การหาแหล่งภาษีใหม่

ตามโครงการพัฒนาฐานภาษีใน กทม. ซึ่งเริ่มปฏิบัติการในปีงบประมาณ 2526 กรมสรรพากรมุ่งที่จะใช้ ส.พ.ท. เป็นเครื่องมือในการขยายฐานภาษีใน กทม. ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น โดยการกระตุ้นเตือนและชักนำให้ผู้ที่ยังไม่ได้เสียภาษีการค้าและภาษีเงินได้ ทำการจดทะเบียนการค้ามีเลขประจำตัวผู้เสียภาษี และยื่นแบบแสดงรายการประเมินภาษีตนเองโดยทั่วถึงยิ่งขึ้น มีผลงานพอสรุปได้ตามตารางที่ 4.5 ดังนี้

1) การจดทะเบียนการค้า ใน กทม. ได้ลดลงในปี 2527 เมื่อเปรียบเทียบกับระยะเวลาเดียวกันในปีก่อน ๆ โดยปรากฏสถิติจำนวนรายที่จดทะเบียนการค้า ทั้งสิ้น 16,179 ราย ลดลงจากปี 2525 และ 2526 ร้อยละ 5.4 และ 20.2 ตามลำดับ ทั้งนี้ เป็นผลเนื่องมาจากสภาวะเศรษฐกิจในปี 2527 ไม่เอื้ออำนวยให้มีการประกอบการค้าใหม่ ๆ เพราะต้องเผชิญกับการใช้มาตรการจำกัดสินเชื่อของรัฐบาล นอกจากนั้นจะพบว่า จำนวนผู้จดทะเบียนการค้าในปี 2527 เพิ่มขึ้นจากปี 2524 ถึงร้อยละ 26.9 อาจกล่าวได้ว่า กรมสรรพากรสามารถดึงผู้เสียภาษีเข้าสู่ระบบได้มากในช่วงปี 2525 และ 2526 เพราะการจดทะเบียนการค้าในปี 2525 และ 2526 ได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 34.1 และ 18.6 ตามลำดับด้วยเหตุผลที่กล่าวมา จึงทำให้ผู้จดทะเบียนการค้าในปี 2527 ลดน้อยลงไป

ถึงแม้ว่าการจดทะเบียนการค้าจะลดลง แต่การสำรวจยังคงเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่ง ในการชักนำให้ผู้ที่ประกอบการค้าอยู่โดยไม่ได้จดทะเบียนการค้า หรือยื่นแบบแสดงรายการภาษีเข้ามาทำการจดทะเบียนการค้า และ / หรือยื่นแบบแสดงรายการภาษี

2) การติดตามผู้เสียภาษีที่ไม่ยื่นแบบฯ ส.พ.ท. ได้สำรวจพบและมอบหนังสือเตือนให้ผู้เสียภาษีไปยื่นแบบแสดงรายการประเมินภาษีตนเอง 3,883 ราย ในปีที่ได้ผล (เข้ามายื่นแบบฯ) 2,149 ราย หรือ ร้อยละ 55 ของผู้ที่พบว่าไม่ยื่นแบบแสดงรายการภาษี เป็นภาษีที่ยื่นประเมินตนเองทั้งสิ้น 3,098,775 บาท ซึ่งส่วนใหญ่เป็นภาษีการค้าและภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาหัก ณ ที่จ่าย ซึ่งผู้เสียภาษีต้องยื่นชำระเป็นรายเดือน

ตารางที่ 4.5

แสดงผลการปฏิบัติงานของสำนักงานภาษีสรรพากรเขตพื้นที่ 1 - 8

ปีงบประมาณ 2524 - 2527

ลักษณะงาน	2524	2525	2526	2527
ก. <u>การหาแหล่งภาษีใหม่</u>				
1) <u>การจดทะเบียนการค้า</u>	12,747	17,102	20,287	16,179
- มาจากเอง	12,747	15,743	14,924	13,038
- จากการสำรวจ	-	1,359	5,363	3,141
- เพิ่ม, ลดจากปีก่อน	-	+ 34.1	+ 18.6	- 20.2
- เพิ่ม, ลดจากปี 2527 เทียบกับ ปีก่อน	+ 26.9	- 5.4	- 20.2	-
2) <u>การติดตามผู้เสียภาษีที่ไม่ยื่นแบบ</u>				
- ออกหนังสือเตือน	-	-	6,789	3,883
- ไล่มล (ราย)	-	-	2,392	2,149
- ร้อยละ	-	-	35.2	55.3
- เงินภาษี (พันบาท)	-	-	1,752.7	3,098.8
ข. <u>การป้องกันและปราบปรามการ-</u> <u>หลีกเลี่ยงภาษีอากร</u>				
1) <u>การกำหนดกรวยรับขั้นต่ำ</u>				
- จำนวนราย	8,841	12,072	27,644	28,584
- เพิ่ม, ลดจากปี 2527 เทียบกับ ปีก่อน	+ 223.3	+ 136.7	+ 3.4	-
- จำนวนเงินภาษี (ล้านบาท)	272.4	375.6	586.1	638.4
- เพิ่ม, ลดจากปีก่อน	-	+ 37.8	+ 56.0	+ 8.9
2) <u>การตรวจสอบ</u>				
- จำนวนราย	1,949	3,449	2,959	3,734
- เพิ่ม, ลดจากปี 2527 เทียบกับ ปีก่อน	+ 91.6	+ 8.2	+ 26.2	-
- จำนวนเงินภาษี (ล้านบาท)	59.1	177.4	658.1	1,249.6
- เพิ่ม, ลดจากปีก่อน	-	+ 200.1	- 270.9	+ 89.8

ที่มา: กองนโยบายและแผน กรมสรรพากร

ข. การป้องกันและปราบปรามการหลีกเลียงภาษีอากร

1) การกำหนดรายรับขั้นต่ำ กรมสรรพากรใช้มาตรการกำหนดรายรับขั้นต่ำเพื่อป้องกันการหลีกเลียงภาษีการค้าและภาษีเงินได้สำหรับกิจการบางประเภทที่พบว่าแจ้งรายรับต่ำกว่าข้อเท็จจริงมาก ซึ่งโดยหลักใหญ่เป็นกิจการประเภทให้บริการ และในปีงบประมาณ 2526 หลังจากที่กรมสรรพากรได้กระจายงานกำหนดรายรับขั้นต่ำจากกองภาษีการค้าในส่วนกลางไปปฏิบัติที่ ส.พ.ท. แล้ว กรมสรรพากรได้ทำการปรับปรุงระบบการปฏิบัติงานกำหนดรายรับขั้นต่ำโดยใช้วิธีประสานขั้นตอนการทำงานกับงานสำรวจของ ส.พ.ท.เองเพื่อให้ได้ข้อมูลสำหรับการกำหนดรายรับขั้นต่ำที่ถูกต้องและรวดเร็วยิ่งขึ้น ผลการกำหนดรายรับขั้นต่ำใน กทม. สำหรับปีงบประมาณ 2527 นับว่าดีขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับปีก่อน ๆ โดยปรากฏจำนวนรายผู้ประกอบการค้าที่ได้ทำการกำหนดรายรับขั้นต่ำเพิ่มขึ้นจากปี 2524, 2525 และ 2526 คิดเป็นร้อยละ 223.3, 136.7 และ 3.4 ตามลำดับ สำหรับจำนวนเงินภาษีเพิ่มขึ้นจากปี 2524 - 2526 ร้อยละ 37.8, 56.0 และ 8.9 **ตามลำดับ** การที่อัตราภาษีเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละลดลง ทั้งจำนวนรายและจำนวนเงินภาษี อาจเป็นผลมาจากการขยายตัวทางเศรษฐกิจยังไม่ดีเท่าที่ควร ดังนั้นจึงมีผลให้การกำหนดรายรับขั้นต่ำ ไม่สามารถขยายออกไปยังผู้เสียภาษีใหม่ ๆ ได้มากนัก เพราะ ในช่วงปี 2524 - 2526 มีการสำรวจและตั้งผู้เสียภาษีเข้ามาสู่ระบบผู้เสียภาษีได้มากแล้ว ในการกำหนดรายรับขั้นต่ำจากผู้เสียภาษีที่ถูกตั้งเข้ามาอยู่ในระบบผู้เสียภาษีได้แล้วจะทำให้ผู้เสียภาษีเหล่านี้ ไม่มีกำลังเพียงพอในการรับภาระภาษีที่ถูกกำหนดให้เพิ่มขึ้นในแต่ละปีได้มากนัก อย่างไรก็ตามการกำหนดรายรับขั้นต่ำก็ยังคงเป็นมาตรการที่สำคัญในการปราบปรามผู้หลีกเลียงภาษีได้ทางหนึ่ง

2) การตรวจสอบ กรมสรรพากรได้ใช้การตรวจสอบเป็นมาตรการหนึ่ง เพื่อป้องกันและปราบปรามผู้เสียภาษีอยู่ตลอดเวลา ในการตรวจสอบภาษีให้ทั่วถึงและเป็นธรรม กรมสรรพากรจึงได้พยายามหาแนวทางการตรวจสอบ ตลอดจนมีการวางแผนการตรวจสอบให้เกิดความเป็นธรรมแก่ผู้เสียภาษีมากที่สุด ทั้งนี้ก็เพื่อต้องการให้ผู้เสียภาษีเกิดความเกรงกลัว และเกิดความสมัครใจในการเสียภาษีมากขึ้น โดยได้ขยายงานตรวจสอบไปยัง ส.พ.ท. ขณะเดียวกันก็เพิ่มจำนวนเจ้าหน้าที่สำหรับปฏิบัติงานค้านี้เพิ่มขึ้นอยู่เป็นประจำ ผลการตรวจสอบของกรมสรรพากรเฉพาะในส่วน ของ ส.พ.ท. ในช่วงปี 2524 - 2527 สามารถดำเนินการตรวจสอบได้เพิ่มขึ้นทุกปีทั้งจำนวนรายและจำนวนเงินภาษี จะเห็นว่าในปี 2527 ตรวจสอบได้จำนวนรายเพิ่มขึ้นในช่วงปี 2524 - 2526 ร้อยละ 200.1, 270.9 และ 89.8

ตามลำดับ และเมื่อเทียบกับปี 2527 จำนวนเงินเพิ่มขึ้นจากปี 2524 - 2526 ร้อยละ 91.6, 8.2 และ 26.2 ตามลำดับ จากผลการตรวจสอบที่สามารถตรวจสอบได้จำนวนเงิน และรายเพิ่มมากขึ้นเป็นผลมาจากการที่ในปี 2524 ยังมี ส.พ.ท. เพียง 3 แห่ง และเพิ่มเป็น 5 แห่ง ในปี 2525 ในปี 2526 มีการตั้ง ส.พ.ท. เป็น 8 แห่ง และในปี 2526 จำนวนรายที่ตรวจสอบได้ลดลง ทั้งนี้เป็นผลมาจากมีการเปลี่ยนแปลง สับเปลี่ยนและโยกย้าย อัตรากำล้าง จึงเป็นผลให้การตรวจสอบชะงักลงไปบ้างในบางส่วน อย่างไรก็ตามเงินภาษีก็ยังคงเพิ่มขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากสามารถตรวจสอบกิจการรายใหญ่ และผู้ตรวจสอบอยู่ใกล้ชิดผู้เสียภาษีมากขึ้น จึงเป็นผลให้ได้รับข้อมูลแท้จริงมากขึ้นด้วย ต่อจากนั้นในปี 2527 การตรวจสอบเพิ่มขึ้น ในอัตราที่น้อยลงกว่าปีก่อน ทั้งนี้เป็นเพราะมีการวางแผนการตรวจสอบที่ระยะเวลาเป็น 2 ปี ทำให้การตรวจสอบมีจำนวนรายเพิ่มมากขึ้นกว่าปี 2525 แต่การเพิ่มขึ้นของจำนวนภาษีกลับเพิ่มขึ้นน้อยกว่าในปี 2525 - 2526 ทั้งนี้เป็นผลมาจากการที่ในช่วงปี 2524 - 2526 ภาวะเศรษฐกิจเริ่มตกต่ำมาตลอด จึงมีผลให้กำไรสุทธิที่จะต้องยื่นชำระภาษีน้อยลง และเจ้าหน้าที่ตรวจสอบไม่สามารถประเมินภาษีจากการตรวจสอบได้ในจำนวนเงินมากนัก อย่างไรก็ตามการตรวจสอบก็ยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการปราบปรามผู้หลีกเลี่ยงและหลบหลีกการเสียภาษี และหลังจากได้มีการเพิ่มประสิทธิภาพในด้านการตรวจสอบแล้ว การตรวจสอบก็จะกระทำได้อย่างทั่วถึงต่อไป

จากตารางที่ 4.6 แสดงถึง ผลการตรวจสอบภาษีอากรที่พระราชอาณาจักร จะพบว่าจำนวนรายและจำนวนเงินจะเกิดจากหน่วยจัดเก็บในส่วนกลางมากกว่าร้อยละ 50 ยกเว้นในปี 2526 - 2527 จำนวนรายลดลง เนื่องจากมีการวางแผนการตรวจสอบ ในกิจการขนาดต่าง ๆ กันมากขึ้นและเป็นช่วงที่มีการโยกย้ายอัตรากำล้างเจ้าหน้าที่ตรวจสอบ อย่างไรก็ตามจะพบว่าจำนวนเงินที่ได้จากการตรวจสอบเกือบร้อยละ 80 อยู่ในส่วนของกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นผลมาจากการที่กรมสรรพากรได้จัดตั้ง กองบริหารงานตรวจภาษีอากรขึ้นเพื่อทำหน้าที่ในการบริหารงานตรวจสอบโดยตรง จึงเป็นผลให้การตรวจสอบเป็นไปอย่างมีแบบแผนมากขึ้น ทั้งยังสามารถประเมินภาษีจากการตรวจสอบได้เป็นจำนวนมาก สำหรับส่วนภูมิภาคได้มีการวางแผนการตรวจสอบเช่นกัน แต่เนื่องจากผู้เสียภาษีเป็นผู้ประกอบการค้ารายเล็ก แม้จำนวนรายจะมาก แต่เงินภาษีที่ประเมินได้จากการตรวจสอบยังมีจำนวนไม่มากนัก

ตารางที่ 4.6

แสดงผลการตรวจสอบภาณีอาคาร

ปีงบประมาณ 2523 - 2527

หน่วย : ล้านบาท

หน่วยจัดเก็บ	2523		2524		2525		2526		2527	
	ราย	เงิน	ราย	เงิน	ราย	เงิน	ราย	เงิน	ราย	เงิน
หัวราชอาณาจักร	29,424	2,937.87	33,419	3,526.97	44,464	4,412.28	10,628	2,861.61	9,718	2,963.60
ส่วนกลาง	15,005	2,630.77	21,287	3,031.26	32,312	3,504.42	3,742	2,280.22	4,324	2,374.60
ร้อยละ	50.00	85.54	63.70	85.95	72.67	79.42	35.28	79.68	44.65	80.12
ส่วนภูมิภาค	14,119	307.10	12,132	495.71	12,152	907.86	6,886	581.39	5,394	588.00
ร้อยละ	49.10	10.45	36.30	14.05	27.33	20.58	64.72	20.32	55.50	19.84
ส.พ.ท.	1,847	40.64	1,949	59.11	3,449	177.36	2,959	658.06	3,701	1,269.94
ร้อยละของส่วนกลาง	12.31	1.54	9.15	1.95	10.67	5.06	79.01	23.86	85.59	52.64
ร้อยละของหัวราชอาณาจักร	6.28	1.38	5.83	1.67	7.76	4.02	27.84	22.99	38.08	42.16

- หมายเหตุ - ปีงบประมาณ 2523 มี ส.พ.ท. จำนวน 2 แห่ง
 - ปีงบประมาณ 2524 มี ส.พ.ท. จำนวน 3 แห่ง
 - ปีงบประมาณ 2525 มี ส.พ.ท. จำนวน 5 แห่ง
 - ปีงบประมาณ 2526 - 2527 มี ส.พ.ท. จำนวน 8 แห่ง
 - ปีงบประมาณ 2523 - 2525 รวมจำนวนหนังสือเชิญและ ทนายเรียก เข้าไว้ด้วยกัน
 - ปีงบประมาณ 2526 - 2527 รายเป็นจำนวนทนายเรียก เท่านั้น

ที่มา: กองนโยบายและแผน กรมสรรพากร

เมื่อพิจารณาในส่วนของการตรวจสอบภาษีของ ส.พ.ท. ทั้ง 8 แห่ง พบว่าในช่วงปี 2526 - 2527 จำนวนรายการตรวจสอบ เมื่อเปรียบเทียบกับส่วนกลางทั้งหมดมีถึงร้อยละ 79.01 และ 86.00 ตามลำดับ และจำนวนเงินภาษีตกเป็นร้อยละ 28.86 และ 54.20 ตามลำดับ จะเห็นถึงความสำคัญในการตรวจสอบของ ส.พ.ท. ที่กระจายออกไปจากกรมสรรพากรนั้น มีสัดส่วนการดำเนินการตรวจสอบได้ทั้งจำนวนเงินภาษี และจำนวนรายเพิ่มมากขึ้นและเมื่อเปรียบเทียบกับ การตรวจสอบทั่วราชอาณาจักรแล้ว สัดส่วนการตรวจสอบของ ส.พ.ท. ทั้งจำนวนรายและจำนวนเงินที่สูงกว่าในช่วงปี 2523 - 2525 มาก เนื่องจากในปี 2526 ได้จัดตั้ง ส.พ.ท. ครบทั้ง 8 แห่งแล้วนั่นเอง

ผลการวิเคราะห์ที่แสดงให้เห็นว่า การจัดตั้งสำนักงานภาษีสรรพากรเขตพื้นที่ จะมีผลทำให้การจกเก็บภาษีอากรของกรมสรรพากรในส่วนกรุงเทพมหานครดีขึ้น และเนื่องจากภาษีส่วนใหญ่เกิดขึ้นในส่วนของกรุงเทพมหานครจึงสามารถพิสูจน์สมมติฐานที่ว่า การกระจายหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการปฏิบัติการไปยังสำนักงานภาษีสรรพากรเขตพื้นที่ จะทำให้การบริหารภาษีอากรของกรมสรรพากรในด้านการจกเก็บภาษีอากรดีขึ้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การเร่งรัดหนี้ภาษีอากรค้าง

หนี้ภาษีอากรค้างส่วนใหญ่ ประมาณร้อยละ 87 อยู่ในกรุงเทพมหานครในจำนวนนี้ ประมาณร้อยละ 54 หรือประมาณ 6,300 ล้านบาท เป็นลูกหนี้ที่อยู่ในระหว่างการดำเนินการเร่งรัด สำหรับส่วนที่เหลือประมาณร้อยละ 46 หรือประมาณ 5,300 ล้านบาท เป็นลูกหนี้ส่วนที่ต้องรอ หรือยังไม่สามารถดำเนินการเร่งรัดได้ในขณะนี้ สำหรับรายละเอียดหนี้ภาษีอากรค้างในแต่ละสถานะจำแนกได้ตามตารางที่ 4.7 จะเห็นว่าลูกหนี้ภาษีอากรค้างสะสมเพิ่มขึ้นประมาณปีละ 1,650 ล้านบาท ทั้งนี้เนื่องจากการเร่งรัดหนี้ภาษีอากรค้างมีขั้นตอนต่าง ๆ ที่ต้องใช้ระยะเวลาประกอบกับอัตราค่าตั้งเจ้าหน้าที่เร่งรัดมีไม่เพียงพอ ไม่สอดคล้องกับเจ้าหน้าที่ตรวจสอบ ในการนี้กรมได้พยายามผลักดันลูกหนี้ที่ต้องรอดำเนินการเร่งรัดให้เป็นลูกหนี้ระหว่างดำเนินการเร่งรัด โดยการเร่งพิจารณาการอุทธรณ์ภาษี นอกจากนี้กรมมีแนวนโยบายในการแก้ไขปัญหามา โดยการเปลี่ยนแนวนโยบายการตรวจสอบ ซึ่งแต่เดิมเน้นการตรวจสอบย้อนหลัง 5 - 10 ปี ตามแต่กรณี แต่แนวนโยบายของกรมในปัจจุบันจะมุ่งตรวจสอบย้อนหลัง 2 ปี และกระจายการตรวจสอบให้ครอบคลุมให้ได้จำนวนผู้ถูกตรวจสอบมากขึ้น ทั้งนี้เพื่อลดระยะเวลาการตรวจสอบและภาระหนี้ที่เกิดแก่ลูกหนี้ นอกจากนี้ยังเป็นการกระจายความเป็นธรรมในการตรวจสอบ มีการเพิ่มอัตราค่าตั้งเจ้าหน้าที่ในสายงานการเร่งรัดหนี้ภาษีอากรค้าง และการพิจารณาอุทธรณ์ เพื่อให้สอดคล้องและเหมาะสมกับเจ้าหน้าที่ทางด้านการตรวจสอบที่เพิ่มขึ้น นอกจากนี้ กรมสรรพากรได้มุ่งเน้นในเรื่องการประชาสัมพันธ์และการฝึกอบรมเพื่อประชาชน และเจ้าหน้าที่ได้เข้าใจในงานสรรพากร ทั้งจะเป็นเครื่องมือหนึ่งที่จะช่วยลดงานด้านการตรวจสอบ และการเร่งรัดหนี้ภาษีอากรค้างลงได้

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.7

การเปรียบเทียบลูกหนี้ภาษีอากรระหว่างค่าเงินการเร่งรัดและผลการเร่งรัดลูกหนี้ภาษีอากรค้าง

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2526 กับ 31 ธันวาคม 2527

หน่วย : ล้านบาท

สถานะลูกหนี้	หนี้ค้าง ณ 31 ธันวาคม 26		หนี้ค้าง ณ 31 ธันวาคม 27	
	ราย	เงิน	ราย	เงิน
กลุ่ม 1 ลูกหนี้ระหว่างค่าเงินการเร่งรัด	89,193	4,084.27	91,206	6,303.95
- ขอมอนชำระ ไม่มีหลักทรัพย์สิน- ประกัน	1,268	229.56	1,190	174.70
- ขอมอนชำระ มีหลักทรัพย์สินประกัน	446	138.27	465	282.45
- ส่งค่าเคื่อนให้ชำระแล้ว	48,505	1,297.91	50,075	2,734.47
- อยู่ระหว่างสืบสวนหาตัวผู้ค้าง	31,921	893.41	32,664	1,613.31
- ขอให้ทางท้องที่ช่วยเร่งรัด	5,539	379.26	5,062	347.28
- สอบสวนทรัพย์สินไว้แล้ว	140	39.29	182	170.60
- ยึดทรัพย์สินแล้ว	709	524.65	835	494.58
- ขอเจดีย์หนี้	665	536.92	723	486.56
ลูกหนี้ใหม่ในเดือน ธันวาคม - 2526 และ 2527	-	-	-	-
กลุ่ม 2 ลูกหนี้ที่คงรอค่าเงินการเร่งรัด	28,036	5,853.61	19,295	5,291.09
- ยังไม่พบนกำหนดเวลาชำระ	1,399	73.92	1,128	157.82
- ยังไม่ได้รับแจ้งการประเมิน	11,518	25.93	4,977	80.34
- ขอดกไขการประเมิน	5,868	25.57	4,607	24.47
- รอชี้ขาดอุทธรณ์ ไม่มีหลักทรัพย์สิน- ประกัน	1,563	2,689.68	1,658	2,132.36
- รอชี้ขาดอุทธรณ์ มีหลักทรัพย์สินประกัน	1,251	2,454.26	1,396	2,241.64
- รอคำพิพากษาของศาล	420	422.59	507	473.24
- ลูกหนี้ขอจำหน่าย	6,037	161.66	5,022	181.22
รวมกลุ่ม 1 และกลุ่ม 2	117,229	9,937.88	110,501	11,595.04
ผลการเร่งรัดระหว่างเดือน ตค.-ธค.	7,935	139.23	9,131	176.73

ที่มา: กองบริหารงานเร่งรัดภาษีอากรค้าง กรมสรรพากร

ประสิทธิภาพการบริหารจัดเก็บภาษีอากรของกรมสรรพากร

จากตารางที่ 4.8 พบว่าความสามารถในการจัดเก็บภาษีอากรของเจ้าหน้าที่ที่ต่อคน มีจำนวนเพิ่มขึ้นจากปี 2523 จากจำนวน 4.16 ล้านบาท เป็นจำนวน 5.91 ล้านบาทในปี 2527 โดยจะเห็นว่าความสามารถในการจัดเก็บฯ ต่อเจ้าหน้าที่ 1 คน หลังจากปี 2525 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ในอัตราที่เพิ่มขึ้นอีกด้วย เมื่อเปรียบเทียบผลการจัดเก็บฯ กับค่าใช้จ่ายแล้วพบว่า กรมสรรพากรมีค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บฯ ไม่มากนัก ในช่วงปี 2523 - 2527 กรมสรรพากรมีค่าใช้จ่ายไม่เกินร้อยละ 1 ของผลการจัดเก็บฯ และในปี 2527 กรมสรรพากรมีค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บฯ น้อยที่สุดกว่าในช่วงระยะเวลา 4 ปีที่แล้วมา แม้ค่าใช้จ่ายของเจ้าหน้าที่จะเพิ่มมากขึ้นในแต่ละปี แต่ก็ยังเป็นจำนวนไม่มากเมื่อเปรียบเทียบกับการจัดเก็บฯ ที่เพิ่มขึ้น นอกจากนั้นค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บฯ ของเจ้าหน้าที่ที่ต่อคน ในปี 2526 แม้จะเพิ่มขึ้นจากปีก่อน ๆ แต่ก็กลับลดลงในปี 2527 ซึ่งจะเห็นได้ว่า หลังจากที่กรมสรรพากรได้มีการเปลี่ยนแปลงการแบ่งส่วนราชการตามพระราชกฤษฎีกา แบ่งส่วนราชการกรมสรรพากร กระทรวงการคลัง พ.ศ. 2525 โดยยึดหลักการกระจายงาน และการแบ่งกองตามลักษณะหน้าที่แล้ว มีผลทำให้การปฏิบัติงานของกรมสรรพากรมีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการจัดเก็บภาษีอากรมากขึ้น แม้ว่า จะมีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นมากในปี 2526 ซึ่งเป็นระยะที่กำลังเปลี่ยนแปลง ทั้งในเรื่องของการจัดองค์การ และในเรื่องของอัตราค่าจ้าง แต่ในปี 2527 การเพิ่มขึ้นของผลการจัดเก็บฯ และค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บฯ กลับมีแนวโน้มเป็นไปในทางที่ดีกว่าในช่วงปี 2525 - 2526 อย่างมาก อย่างไรก็ตามกรมสรรพากรก็ยังคงข้อมาตรการในการพัฒนาบุคลากรให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ก็เพื่อให้กรมสรรพากรสามารถบรรลุถึงประสิทธิผลในการจัดเก็บภาษีอากรให้เป็นไปตามเป้าหมายให้ได้อีกด้วย

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.8

แสดงประสิทธิภาพการบริหารจัดเก็บภาษีอากรของกรมสรรพากร

ประจำปีงบประมาณ 2523 - 2527

รายการ	2523	2524	2525	2526	2527
ผลการจัดเก็บภาษีสรรพากร ¹	35,296.8	43,669.2	47,428.4	53,654.0	62,966.4
อัตรากำลังเจ้าหน้าที่(คน) ²	8,482	9,185	9,670	10,125	10,644
ค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บภาษีสรรพากร ³	366.8	427.8	489.4	566.3	603.5
การจัดเก็บ/เจ้าหน้าที่ (ล้านบาท/คน)	4.16	4.75	4.90	5.30	5.91
ร้อยละของค่าใช้จ่าย/การจัดเก็บ	1.03	0.98	1.03	1.06	0.96
ค่าใช้จ่าย/เจ้าหน้าที่(ล้านบาท/คน)	0.043	0.046	0.050	0.055	0.056
ค่าใช้จ่าย/การจัดเก็บ/เจ้าหน้าที่(บาท/คน)	10,336.50	9,684.20	10,204.10	10,377.30	9,475.40

- ที่มา: 1 กองนโยบายและแผน กรมสรรพากร
 2 กองการเจ้าหน้าที่ กรมสรรพากร
 3 กองคลัง กรมสรรพากร

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย